

Kalejaiye, Daniel: Konstapeli Daniel tässä, moro! **Lasten Keskus, 2022**

tietokirja, helppolukuinen

Konstaapeli Daniel -kirja kertoo asioista, jotka liittyvät rikoksiin. Kirjassa on myös herkkiä ja arkoja aiheita. Kun niistä puhutaan koulussa, on hyvä muistaa turvallisen tilan periaatteet.

Kun teette tehtäviä luokassa, muista

- kunnioittaa toisen yksityisyyttä
- antaa kaikille mahdollisuus osallistua keskusteluun
- antaa toiselle puheenvuoro
- kunnioittaa kaikkien mielipiteitä
- käsitellä arkoja aiheita kunnioittavasti
- ottaa vastaan uudet aiheet, henkilöt ja näkökulmat ilman ennakkoluuloja.

Ennen lukemista

Pohdi näitä kysymyksiä, ennen kuin luet kirjan:

Tiedätkö Konstaapeli Danielin?
Mitä tiedät hänestä?

Millaisia odotuksia sinulla on Konstaapeli Danielin kirjaa kohtaan?

Kirjassa on erilaisia rikoksia ja niihin liittyviä rangaistuksia. Tiedätkö, minkä ikäinen on vastuussa rikoksista?

Millaisia rangaistuksia eri rikoksista voi saada?

Tutustu kirjan sisällysluetteloon.

Valitse yksi rikostyyppi. Rikostyyppit on kerrottu tummalla olevissa otsikoissa.

Lue otsikon alla olevat rikosnimikkeet ja esimerkitapaukset.

Lukemisen aikana

Tehtävä: Rikostyyppi

Valitse rikostyyppi ja mieti jokin siihen kuuluva rikos.

Voit valita oikean rikoksen, josta olet kuullut.

Voit valita myös rikoksen, josta on kerrottu lehdessä.

Voit keksiä itse rikoksen.

Pohdi kirjan esimerkkien avulla, mikä rikosnimike on kyseessä.

Millainen rangaistus rikoksesta voi tulla?

Valitse yksi tehtävä näistä:

1. Kirjoita lyhyt tarina, jossa kerrot rikoksesta. Kerro tarinassa myös, jääkö rikollinen kiinni ja saako hän rangaistuksen.
2. Keksi rikos ja kirjoita siitä uutinen lehteen. Kirjoita uutiseen kolme erilaista otsikkoa: liioitteleva, uhrin näkökulmaa korostava ja rikollisen motiivia selittävä otsikko.
3. Kirjoita viestiketju, jossa suunnitellaan keksimääsi rikosta.
4. Mieti rikosta uhrin näkökulmasta. Kirjoita uhrin kirje tai tekstiviesti rikoksen tekijälle.

Ryhmätehtävä: Rikos

Valitkaa kirjasta rikostyyppi.

Rikostyyppejä ovat

näpistys (sivu 11),

maksuvälinepetos (sivu 28),

identiteettivarkaus (sivu 30) ja

liikenneturvallisuuden vaarantaminen (sivu 36).

Lukekaa tätä rikosta koskeva osuus kirjasta.

Keksikää ensin tapaus,

joka liittyy tähän rikostyyppiin.

Tehkää sitten tästä tapauksesta kertomus tai näytelmä.

Voitte myös tehdä videon tai äänityksen hetkestä, jolloin rikosta suunnitellaan.

Pohtikaa yhdessä, mikä rikos on kyseessä.

Tutkikaa kirjasta, mikä on tällaisen rikoksen määritelmä. Millaisen rangaistuksen tällaisesta rikoksesta saa?

Liittykö tapaukseen muita rikoksia?

Näitä voivat olla esimerkiksi

varkaus, huumausaineen hallussapito ja poliisin vastustaminen.

Omaisuusrikokset

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

NÄPISTYS

ottaa ilman lupaa toisen omaisuutta ja käyttää väkivaltaa

VARKAUS

ottaa ilman lupaa toisen omaisuutta, jonka arvo on pieni

RYÖSTÖ

ottaa ilman lupaa toisen omaisuutta

1. Suklaapatukan varastaminen kaupasta on
 - a) Näpistys
 - b) Varkaus
 - c) Ryöstö

2. Tietokoneen varastaminen kaupasta niin, että samalla uhkaa aseella, on
- a) näpistys
 - b) varkaus
 - c) ryöstö
3. Jos siirtää koulun myyjäisistä saatua rahaa omalle pankkitilille, se on
- a) näpistys
 - b) kavallus
 - c) vahingonteko

Erehdyttäminen

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

KISKONTA

esiintyy toisena henkilönä,
koska haluaa huijata

PETOS

hankkia itselleen
taloudellista hyötyä niin,
että siitä tulee toiselle haittaa
tai rahan menetystä

MAKSUVÄLINEPETOS

rahallisen hyödyn
hankkiminen niin,
että käyttää hyväksi
toisen huonoa tilannetta

IDENTITEETTIVARKAUS

käyttää toisen pankkikorttia
tai muuta maksuvälinettä
ilman lupaa

Liikenne rikokset

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

LIIKENNETURVALLISUUDEN
VAARANTAMINEN

luovuttaa ajoneuvon
henkilölle,
joka on humalassa

RATTIJUOPUMUS

moottoriajoneuvon ajaminen
yleiselle liikenteelle
tarkoitettulla alueella
ilman ajo-oikeutta

KULKUNEUVON
LUOVUTTAMINEN
JUOPUNEELLE

rikkoo tieliikennelakia
tai ajoneuvolakia
ja vaarantaa toisen
turvallisuuden

KULKUNEUVON
KULJETTAMINEN
OIKEUDETTA

kuljettaa moottoriajoneuvoa
ja on vähintään 0,5 promillen
humalassa

Sivut 38–41: Mopon viritys

1. Mikä on mopon rakenteellinen huippunopeus?
 - a) 30 kilometriä tunnissa
 - b) 45 kilometriä tunnissa
 - c) 60 kilometriä tunnissa
2. Miksi mopon virittäminen on vaarallista?
 - a) Nopeuden lisääminen pidentää jarrutusmatkaa.
 - b) Viritetystä moposta kuuluu liian kova ääni.
 - c) Viritetyllä mopolla ajaminen johtaa ajokortin menetykseen.
3. Kuka saa sakot viritetyn mopon kuljettamisesta?
 - a) Mopon virittänyt henkilö
 - b) Mopon omistaja
 - c) Mopon kuljettaja

Koti- ja viestintärauhan rikkominen

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

KOTIRAUHAN RIKKOMINEN

puhelimella soittaminen
tai viestien lähettäminen niin,
että siitä on haittaa toiselle

VIESTINTÄRAUHAN
RIKKOMINEN

keskustelun kuuntelu tai tallentaminen
ilman lupaa

SALAKUUNTELU

toisen katseleminen tai kuvaaminen
ilman lupaa
ja niin, että se loukkaa toisen yksityisyyttä

SALAKATSELU

jonkun henkilökohtaisen
tai muuten salaisen tiedon urkkiminen

TIETOMURTO

metelöiminen ja häiritseminen
toisen kotona
tai toisen kotiin tunkeutuminen
ilman lupaa

Toisen loukkaaminen

Käyttäytyminen internetissä (sivut 59–62)

- Mitä syitä kirjoittaja kertoo sille, että ihmiset käyttäytyvät huonosti internetissä?
- Miksi kirjoittaja on estänyt käyttäjiä sosiaalisessa mediassa?
- Millä tavalla vanhemmat voivat vaikuttaa siihen, miten nuori käyttää puhelinta?
- Mitä on piilorasismi?

Väkivalta ja pakottaminen

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

LAITON UHKAUS

toisen ihmisen seuraaminen tai tarkkaileminen niin, että se pelottaa häntä

VAINOAMINEN

estää toista ihmistä liikkumasta vapaasti tai lukitsee hänet tiettyyn tilaan

PAKOTTAMINEN

teko, joka loukkaa toisen henkeä ja terveyttä

VAPAUDENRIISTO

toiselle aiheutettu ruumiinvamma tai sairaus, joka johtuu tekijän huolimattomuudesta

PAHOINPITELY

toisen ihmisen uhkaaminen niin, että hän pelkää itsensä tai omaisuutensa puolesta

VAMMANTUOTTAMUS

ihminen on toiselle väkivaltainen tai uhkaa väkivallalla ja pakottaa näin toisen ihmisen tekemään jotain

Väkivaltavideoiden kuvaaminen rikospaikalla (sivut 76–79)

- Miksi onnettomuutta tai tappelua ei kannata kuvata?
- Mitä hyötyä onnettomuusvideosta voi olla?
- Mitä tarkoittaa auttamisvelvollisuus?

Lähisuhdeväkivalta (sivut 80–83)

- Mitä tarkoittaa lähisuhdeväkivalta?
- Miksi ihmiset jatkavat väkivaltaista parisuhdetta?
- Mitä voi tehdä, jos huomaa, että tuttavän tai ystävän parisuhde on väkivaltainen?

Seksuaalirikokset

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

SUKUPUOLISIVEELLISYYTTÄ
LOUKKAAVAN KUVAN
LEVITTÄMINEN

fyysinen kosketus, joka loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta

SEKSUAALINEN
AHDISTELU

sukupuoliyhteyteen pakottaminen väkivaltaa käyttämällä tai väkivallalla uhkaamalla

SEKSUAALINEN
HYVÄSIKÄYTTÖ

lapsen houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin

RAISKAUS

sellaisen sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan tai tallenteen levittäminen, jossa on alle 18-vuotias lapsi, väkivaltaa tai eläimeen sekaantumista

GROOMING

seksuaalinen teko, jossa tekijä ja uhri ovat eriarvoisia

Päihderikokset

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

ALKOHOLIRIKOS

huumausaineen hallussapito
tai pienen määrän hankkiminen

HUUMAUSAINERIKOS

alkoholin valmistus, maahan tuominen,
myyminen, kuljettaminen, välittäminen
tai hallussapito alkoholilain vastaisesti

HUUMAUSAINEEN
KÄYTTÖRIKOS

huumausaineen valmistus, viljely, myynti,
välitys, hallussapito tai hankkiminen

Poliisin vastustaminen

Yhdistä oikein rikosnimike ja toiminta:

VIRKAMIEHEN VASTUSTAMINEN

ei noudata poliisin käskyä
tai kieltoa

NISKOITTELU POLIISIA VASTAAN

estää väkivaltaisella keinolla
virkevallan työtä